

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ NORTH CLIPPING 2558/ 00188

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	29 ธ.ค. 2556	23	8303	5

ขอยเรื่อง
เมืองล้านนา
ปีที่ ๑๕

เที่ยววัด ในเมืองลับแล

จังหวัดอุตรดิตถ์ นอกจากจะมีชื่อเสียงว่าเป็นแหล่งเพาะปลูก
กลางสาดที่ใหญ่ที่สุดแล้ว ในอดีตเมืองแห่งนี้ยังได้ชื่อว่าเป็นเมืองสำคัญ
ทางการค้าระหว่างดินแดนภาคเหนือกับภาคกลาง กระทั่งมีชื่อเรียกขาน
เมืองแห่งนี้ว่าเป็นเมืองท่าเหนือ ดังนั้นจึงไม่แปลกเลยที่เมืองอุตรดิตถ์
จะมีการผสมผสานวัฒนธรรมของผู้คนระหว่างคนพื้นเมืองดั้งเดิมกับ
ผู้คนต่างถิ่นที่เข้ามาค้าขายในเมืองแห่งนี้

ในช่วงระยะหลังเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม
เศรษฐกิจ เมืองพิษณุโลกได้มีความเจริญรุ่งเรืองมากขึ้นทำให้เมือง
พิษณุโลกกลายเป็นเมืองที่มีความโดดเด่นทางด้านอารยธรรมและวัฒนธรรม

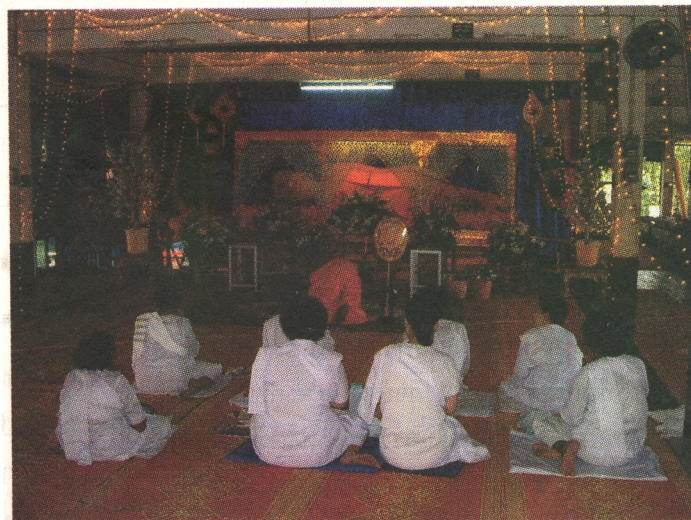

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	29 ธ.ค. 2556	23	8303	5

นอกจากความสำคัญในการเป็นเมืองแห่งการค้าแล้ว อุดรดิตถ์ ยังได้ชื่อว่าเป็นเมืองที่มีศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ โดยเฉพาะภาพวิถีชีวิตของคนอุดรดิถีในแถบหมู่บ้านชนบทยังคงมีการ ดำเนินชีวิตแบบเรียบง่ายตามหลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และด้วยความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่ฝังรากลึกมาเป็นเวลาช้านาน จึงทำให้ยากที่จะแยกวิถีชีวิตของพวกเขานอกจากความเชื่อดังกล่าวได้

ประเพณีหนึ่งของชาวลับแลที่สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนา ออกมาอย่างเป็นรูปธรรมก็คือ ประเพณีการถวายพระเพลิงศพพระพุทธเจ้า ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในเทศกาลวันวิสาขบูชาที่บริเวณวัดพระบรมธาตุ ทุ่งยั้ง อ.ลับแล จ.อุดรดิถี อันนับเป็นงานประเพณีที่สำคัญของชาวลับแล พิธีถวายพระเพลิงศพพระพุทธเจ้าของชาวลับแล ได้จำลองเหตุการณ์ ตั้งแต่พระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานในวันวิสาขบูชาโดยสมมติเอาบริเวณ วัดพระธาตุทุ่งยั้งเป็นเมืองกุสินาราในอดีตและให้ชาวมืองลับแลสมมุติว่า เป็นชาวมืองกุสินารา พร้อมกับมีพระอริยสาวก ฤๅษี พรหมณ์ พรหมณี ท้าวมหาพรหม เทวดา นางฟ้าและบรรดาสาวสวรรค์ ตลอดจนผู้ที่แต่งกาย เป็นพระเจ้ามัลลกะษัตริย์เมืองกุสินาราและเชื้อพระวงศ์มาเข้าร่วมใน พิธี

ในพิธีถวายพระเพลิงศพพระพุทธเจ้าจะมีการอัญเชิญพระบรมศพ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	29 ธ.ค. 2556	23	8303	5

ออกไปหาไปตามถนนสายต่างๆ ในอำเภอลับแล และจังหวัดอุตรดิตถ์ เพื่อเป็นการเชิญชวนชาวบ้านให้มาร่วมในพิธี หลังจากนั้นก็จะเชิญเชิญพระบรมศพกลับมาที่วัดนาขึ้นประดิษฐานบนเมรุมาศจำลอง มีการสวดพระอภิธรรมและพระธรรมเทศนาทุกคืน ปัจจุบันประเพณีดังกล่าวได้รับการฟื้นฟูขึ้นมาอีกครั้งเมื่อปี พ.ศ.2511 จนได้รับความสนใจจากประชาชนทั่วไปและกลายเป็นงานระดับจังหวัดที่มีชื่อเสียงไปทั่วประเทศ

วัดพระบรมธาตุทุ่งยั้งเป็นวัดเก่าแก่สำคัญคู่บ้านคู่มืองอุตรดิตถ์มาช้านาน วัดนี้สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงสุโขทัยตอนปลายในราชสมัยของสมเด็จพระมหาธรรมราชาลิไท ชาวบ้านนิยมเรียกชื่อวัดนี้ว่า “วัดทุ่งยั้ง” กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานสำคัญเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2478 และให้เรียกชื่อวัดแห่งนี้อย่างเป็นทางการว่า “วัดมหาธาตุ”

ภายในวัดมหาธาตุมีโบราณสถานที่สำคัญคือ พระมหาเจดีย์ทรงลังกาภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และพระวิหารหลวงซึ่งภายในประดิษฐานหลวงพ่อดำ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปปูนปั้นหน้าตักกว้าง 2 วาลงรักปิดทอง เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่มืองอุตรดิตถ์

พระมหาธาตุเจดีย์วัดทุ่งยั้งเป็นเจดีย์ทรงลังกาสูง 20 วา มีซุ้มจระนำประดิษฐานพระพุทธรูปทั้ง 4 ด้าน ในหนังสือ “เที่ยวตามทางรถไฟ” ซึ่งนิพนธ์โดยสมเด็จพระยาตำราญราชนาภาพเมื่อครั้งเสด็จเยี่ยมหัวเมืองในภาคเหนือว่า พระมหาธาตุเจดีย์ วัดมหาธาตุเมืองทุ่งยั้ง เป็นเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์แต่ได้หักพังลงมาเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2451 เนื่องจากเกิดแผ่นดินไหวอย่างรุนแรง ส่วนพระวิหารหลวงและอุโบสถเป็นสถาปัตยกรรมไทยสมัยอยุธยา นอกจากนั้นวัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง เคยถูกใช้เป็นสถานที่ถือน้ำพิพัฒน์สัตยาของทหารและพลเรือนในสมัยกรุงศรีอยุธยาและเป็นวัดที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ NORTH CLIPPING 2558/00188

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	29 ธ.ค. 2556	23	8303	5

รัชกาลที่ 5 เคยเสด็จมานมัสการพระบรมธาตุเจดีย์ เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2444
ใกล้กับวัดมหาธาตุลงไปทางใต้ประมาณ 1 กิโลเมตร เป็นวัด
พระแท่นศิลาอาสน์ วัดสำคัญเก่าแก่วัดหนึ่งของ อ.ลี้แล ในตำนานกล่าวว่า
เป็นวัดที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อครั้งเสวยพระชาติเป็น
พระยาโก พระยานาคราช พระยาเต่า พระยาโคสุกราช พระยาราชสีห์ได้มา
พร้อมกันบำเพ็ญพระบารมีที่ศิลาแลงกว้าง 8 ฟุต ยาว 9 ฟุต ที่บริเวณ
ภูเขาชอกนอกเมืองอุดรคาม

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	29 ธ.ค. 2556	23	8303	5

ต่อมาพระพุทธศาสนายุกาล่วงมาแล้ว 306 พระพรรษา พระเจ้า
บาธรรมราชแห่งเมืองชะเลียงได้ยกบ้านอุตรคามนครขึ้นเป็นเมือง
กำโพชนคร คือเมืองทุ่งยั้ง ต่อมาเมื่อครั้งหนึ่งทรงรู้ด้วยปัญญาญาณว่า
เป็นสถานที่ที่พระพุทธเจ้าได้เสด็จมาบำเพ็ญเพียรและแสดงธรรมที่แท่น
ศิลาแลงนี้ พระเจ้าบาธรรมราชจึงร่วมกับฤๅษีและศรัทธาประชาชน
ของพระองค์ได้สร้างมณฑปวิหารล้อมพระแท่น และโปรดฯ ให้มีการ
จัดงานเฉลิมฉลองประจำปีตั้งแต่นั้นมา

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศมา
ปฏิสังขรณ์ วัดหัวเมืองในอาณาจักรล้านนา คือวัดพระฝาง เมืองสวางคบุรี
วัดมหาธาตุ วัดพระยืน วัดพระแท่นศิลาอาสน์และโปรดฯ ให้เรียกเมือง
นี้ว่า “ศรีพนมมาศทุ่งยั้ง” ต่อมาในสมัยกรุงธนบุรี พระบาทสมเด็จพระเจ้า
ตากสินมหาราช พร้อมด้วยพระยายมราช พระยาพิชัยราชา พระยา
อินทรวชิต พระยาสีหราชเดโชชัย พระยาสุรบดีรินทร์ พระยาอภัยรณฤทธิ์
ได้ขึ้นมาปราบก๊กเจ้าพระฝางแล้วได้มาบูรณะปฏิสังขรณ์วัดพระแท่น
ศิลาอาสน์ และทำการสมโภช 3 วัน 3 คืน กับอาราธนาพระธรรม
เจดีย์ให้อยู่ปกครองฝ่ายสงฆ์ที่เมืองทุ่งยั้ง เมื่อได้สำรวจพลเมืองพิชัย
เมืองบริบูรณ์นคร เมืองสวางคบุรี เมืองศรีพนมมาศ เมืองทุ่งยั้ง รวมมี
พลเมืองได้ 9,000 คน และมอบหมายให้พระยาสีหราชเดโชชัยเป็น
พระยาพิชัยดาบหัก อยู่ปกครองเมืองพิชัยเมื่อ พ.ศ.2313 ซึ่งถือเป็น
เจ้าเมืองอุตรดิตถ์คนแรก

ภายในบริเวณวัดพระแท่นศิลาอาสน์ นอกจากซุ้มประดิษฐาน
พระแท่นซึ่งตั้งอยู่ในวิหารหลวงแล้ว ยังมีพิพิธภัณฑสถานซึ่งเก็บรวบรวม
เครื่องมือใช้สมัยเก่าของคนโบราณ นอกจากนั้นยังมีข้าวของเครื่องใช้
ที่หาชมได้ยาก อาทิ เงินโบราณ พระพุทธรูปเก่า เครื่องปั้นดินเผา ฯลฯ
จัดแสดงไว้ให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจได้ชมอีกด้วย

จักรพงษ์ คำบุญเรือง

jakrapong@chiangmainews.co.th